

SZILÁGYI ALADÁR

Létélményt kínáló művészet

László Hajnalka képzőművész digitális játékaival

Művészet

Az eredeti kompozíció, mely parafrázisra ingerelte (nem, nem ihlette, hanem ingerelte...) László Hajnalkát, a Louvre-ban látható. Az anonim piktornak – feltehetően a fontainebleau-i festőiskola tagjának – a munkája *Portrait présumé de Gabrielle d'Estrées et de sa sœur la duchesse de Villars* címmel került a 16. század végi piktúrát bemutató terembe. Két, csupán fülbevalóba „öltözött”, előkelő hölgy tekint reánk a fehér lepellel takart fürdőkádból kihajolva. Egyikük bal karját oldalra nyújtva, két ujjával finoman megcsippenti társnője mellbimbóját. (Ne, ne gondoljunk afféle nők közötti szerelem megjelenítésére: de Villars hercegnő a nővére, Gabrielle d'Estrées anyaságát „jelzi” ezzel a gyöngéd gesztussal.) Nos, számunk képzőművészeinek csupán erre a két női testre „volt szüksége” ahhoz, hogy megalakítsa a maga d'Estrées-változatát. Közel fél évezred távlatából nyúl vissza egy ismeretlen festő közismert festményéhez. Annak 21. századi újraértelmezése érdekében nem hozzáad, hanem elvesz belőle, szinte teljesen kifosztja azt. Mert eltűnik a fehér előtér, el a vöröslő brokát keret, a háttérben görnyedő dadus a gyermekkel. Az alkotói önkény csupán egy feketéből szürkébe váltó, raszteres hátteret teremt, ahonnan kizárólag a két, egymással felcserélt női akt világlik elő. Még hozzá két fejnélküli test! A hercegnő vállal fölött ugyanis az arc helyett egy vörös léggömb lebeg, melyet a csuklójára tekert vörös zsinórral tart, Gabrielle üreges nyakáról pedig még a lufi is „elszállt”, csupán a zsinór végét szorongatja.

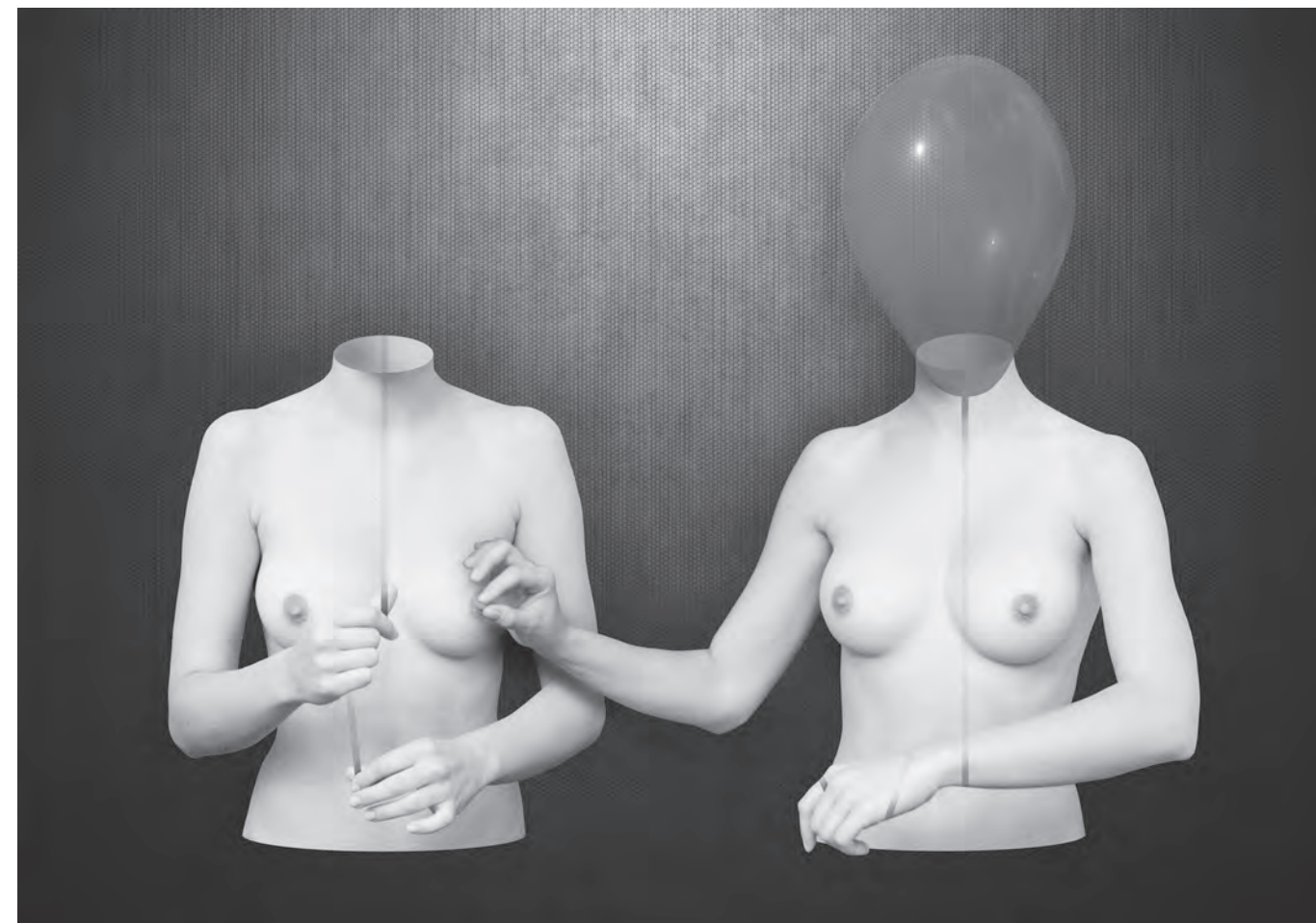
Ezzel a részletekig merészkedő prezentálással László Hajnalka piktúrájának, grafikai munkásságának a lényegét kíséreltem meg érzékeltetni. Azt, hogy számára a legfontosabb elem az emberi test, az emberi arc volt és maradt. Azt, hogy tömör, lényegre törő megoldásai révén, a digitális technika segítségével, akár klasszikus műveket is újraértelmezve varázsol át, a saját üzeneteinek tolmácsolása érdekében.

LÁSZLÓ HAJNALKA (1983, Csíkszereda) képzőművész. Nagyváradon, a PKE reklámgrafika szakán szerzett diplomát 2008-ban. Számos romániai és magyarországi kiállításon vett részt, egyebek mellett a Székelyföldi Grafikai Biennálén, a Zalai Nemzetközi Művésztelepen. Egyéni tárlata 2017 áprilisában volt a PKE termeiben, majd a Csiki Székely Múzeum galériájában.

SZILÁGYI ALADÁR közíró, szerkesztő (1943, Pankota). Kolozsvárott tanult filozófiát. Publicista, a Kelet–Nyugat egyik alapítója, később főszerkesztője. Elbeszélései, kritikái, tanulmányai különböző hazai és magyarországi lapokban jelentek meg. Az Erport. ro főmunkatársa, a Várad szerkesztője.

Azt, hogy minimalizmusa miként válik hatékonyá olyanképpen, hogy a nagy, sötét tónusú háttérfelületek előtérben, a világosan előderengő testek alkotta felszíneket esetenként hogyan izzítja fel egy-egy, az arcot helyettesítő, tűzpiros lufi segítségével. Egyébként az arc, mint olyan, vagy éppen annak a hiánya, igen fontos elem, nem véletlenül válik számos munkáján uralkodóvá. Az arc, amit aztán

tettel alkalmazó, „megszállott manipulátor”, Daradics Árpád volt a *Várad* képzőművésze. Közelebbről az *Örök szerelem* című munkájára gondolok, mely egy dámát jelenít meg előkelő csipkeblúzban, a férfiú feszes tisztí mundérban pózol, csak éppen az

rárajzolással, elfedéssel, maszkírozással, testidegen elemmel, akár megkétszerezéssel, netán fejre állítással lehet manipulálni.

Hajnalka munkáit mustrálgatva villant emlékezetembe az az alkalom, amikor egy másik, a digitális technikát előszere-

arcukat nem láthatni, helyükbe egy-egy szürkésfekete tojást applikált a kép elkövetője, az összeboruló fejeket pedig vörös ketrecbe foglalta. A két művész más-más irányból él a kép-manipuláció René Magritte óta jól

Gabrielle D'Estrées and One of her Sisters, 2011

bevált eszközével. Volt szerencsém Brüsszelben a 2009-ben megnyílt Magritte-gyűjtemény képeit láthatni. André Breton meghatározása szerint: „a szürrealizmus kakukktojás, amit René Magritte a fészekbe le képes rakni.” Immár kilenc évtized is eltelt azóta, amióta a belga művész édesanyja lebegő holttestét arcát takaró ruhájával jelenítette meg, 1927–1928-as festménysorozatában az arcok mind-mind anyaggal

László Hajnalka nem rejt véka alá, hogy a Mester életműve nagymértékben hatott az ő munkásságára. Valóban, hogy egyebet ne említsek hirtelen, az *Illusion scene* csomagolt arcai, akár a fejjel lefelé megörökített *Portrait of Stephy Langui*-nek a pan-

takartak. „Képeim látható alakok, melyek semmit sem titkolnak, misztériumot hordoznak – vallotta. – Amint nézik a képeket, az emberek ezt az egyszerű kérdést teszik fel maguknak: Mit akar ez jelenteni? Nem jelent semmit, mert a misztérium nem mást jelent, mint az ismeretlent.”

danjai egyaránt fölfedezhetők László alkotói kínálatában is. Hiszen *Martyrja*, egy félig lehunyt szemű nő, felsőtestét jókora nejlonzacskó borítja, és a fejjel lefelé megörökített

Digital Emotions, 2014

Festive Snapshot, 2017

nőalak az ő *Imaginary friendje* is. René-mester keménykalapos férfiújának arcát egy akkurátusan megrajzolt galamb szélesre tárt szárnyai takarják, Hajnalka-tanítvány pedig a nőmodellje fejére rak keménykalapot, előtte papírból összehajtogatott galambbal. Tökéletes, technikás munkái gyakran jelenítenek meg női alakokat szokatlan kontextusban, új jelentést kölcsönözve a megszokott dolgoknak. A testek reprezentációs használata, másként, mint aminek látszanak – ez a magritte-i technika újrafogalmazott hasznosítása nála. Igen figyelemre méltó a *Festive snapshot* – Fesztív pillanatfelvétel – című munkája. (Különböző előszeretettel használ számára nélkülözhetetlennek tűnő, angol nyelvű címeket.) Kétféjú asszony-lénye jobb felének komoly, komor-szép arca számos portréről köszön vissza, vállban vele összenőtt sziámi hasonmása arcát a gyakorta elmaradhatatlan tűzpiros lufi takarja el. Fontos elem a sötét, kivágott, apró fehér csipkepöttyökkel élénkített, könnyű ruházat, amely szabadon hagyja érvényesülni a nyak, a vállak, a karok szoborszerűségét.

Számunk képzőművésze szeret komolyan játszani, olykor geometrikus formákból építkezik, olykor szecessziós ornamentikát idéző textúrát produkál. A képeinek háttéréül szolgáló felületek komorságát vibrálóan élénk színekkel ellensúlyozza. Az ellenpontosítás gyakran a leheletfinom megoldások, avagy az érzékeny vonalhasználat révén érvényesül, rafináltan felel a sötét tónusú, nagy kiterjedésű felületekkel. Az olykor fájdalmas titkokat sugalló női arcok, sejtelmesen sötétlő, nagy szemek az önazonosság megfogalmazásai. De László Hajnalka korántsem borúlátó művész. Eljutott az alkotói szabadságnak arra a „rendet szülő”, magas szintjére, amelyik – József Attila szavait parafrázálva – „játszani is engedi” őt. „A szép, komoly lány” két tenyerével fedi el az arcát, csak hogy ennek a különös hunyócskának nagy tétje, meghökkenítő nyitja van: a hosszú ujjak takarásán átüt a két nagy ívű szemöldök, átsugárlnak azok a nagy, fekete szemek...

Legutóbbi, nagyváradi tárlatának megnyitóján Kányádi Iréne művészettörténész, a PKE tanára így fogalmazott: „Az itt látható munkák a technikai adottságokból kiindulva a virtuális valóság lehetőségeit aknázzák ki, mivelhogy szokatlan módon kapcsolják össze a valóság elemeit, ezáltal szürreális hatást kölcsönözve a műveknek.” Az átmenet a két világ, a valóságos és a valóság fölötti között, az alig észlelhető torzítások, inverziók, rendhagyó egymás mellé rendelések, váratlan társítások lebegtetése, a művenként fel-felfrissülő kettősség – mindez a befogadó, a szemlélő számára nem csupán műélményt, hanem izgalmasan talányos, talányosan izgalmas létélményt is kínál.

Zárógondolatként hadd idézzük képzőművésznőnk ars artistica-számba vehető vallomását: „Magritte az egyik kedvenc festőm, szeretem a munkáit, különleges, érdekes a szürrealizmusa. De amikor alkotok, nem törekszem arra, hogy valakinek a munkáihoz hasonlítsanak az enyémek. Én a szürrealista és a minimalista hatást szeretném egyszerű eszközökkel, célratörően kommunikálni. Mostanában leszoktam a nagyon erős, kontrasztos színekről, inkább a mattabb, harmonikusabb színeket használom.”

Compassion, 2017

40

Martyr, 2016

41

Now You See Me, 2009

42

Not For Sale!, 2014

43

Pow(d)er, 2016

44

Standby, 2014

45